

บทที่ 4

ภูมิปัญญาด้านการใช้ภาษา

ภูมิปัญญาด้านการใช้ภาษาที่ปรากฏในวรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วารี อาจจำแนกได้ 3 ลักษณะคือ ภูมิปัญญาการใช้คำ ภูมิปัญญาการใช้โวหาร และ ภูมิปัญญา คำอธิบายและการพรรณนาซึ่งอาจจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

1. ภูมิปัญญาการใช้คำ

ในวรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วารี มีการใช้คำที่ก่อให้เกิดความสุนทรีย์ ทางภาษาหลายลักษณะ คือ การใช้คำสัมผัส การใช้คำพวน การใช้คำซ้ำ การใช้คำซ้อน การใช้คำ เลียนเสียง การใช้คำที่สุนทรีย์ การใช้ภาษาถิ่นได้ การใช้คำหลากหลาย การใช้คำที่แสดงภาพ การใช้คำที่ ขัดแย้งซึ่งอาจจำแนกได้ดังนี้

1. การใช้คำสัมผัส คือ การใช้คำที่มีเสียงคล้องจองกัน ซึ่งก่อให้เกิดความไพเราะเพิ่มขึ้น ในวรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วารีมีการใช้คำสัมผัสทั้งสัมผัสสระและสัมผัสอักษรซึ่ง จำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

1.1 การใช้สัมผัสสระ คือ การใช้สระเสียงเดียวกัน ปรากฏทั้งการใช้คำเคียง คำเทียบเคียง คำทาบเคียง คำแทรกเคียง และคำแทรกแอก ดังนี้

1.1.1 การใช้คำเคียง คือ การใช้สัมผัสสระชนิดกันสองคำปรากฏมากใน วรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วารี เช่นตัวอย่าง

“เปิดฉากแรกแทรกนิยายฝ่ายเรื่องหนัง ภายในวังแห่งนิเวศน์วิเศษโต”

(แรงสายเลือด)

“พระริบดับดับโลกทั้ง โศกเศร้า ทั้งลูกเด้าก็ต้องรับหมองศรี”

(หยกสิงห์ปกาศิต)

“หากได้แนบแอบน้องประคองนาฏ แสนสวาททราชมสงวนนวลละหงส์”

(เกลือจิ้มเกลือ)

1.1.2 การใช้คำเทียบเคียงคือการใช้สัมผัสสระชนิดกันสามคำ ปรากฏมากใน วรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วารี เช่นตัวอย่าง

“อย่าโมโหโอ้หาญเข้ารานหัก	ให้รู้จักยับยั้งจิตวินิจฉัย” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“เมื่อคกลงปลงใจไปไกรจักร	ความรักซึกเชื่อมซิคสนิทสนม” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“ข้ามคีรีติขรินทร์อิสินทร	แล้วยกแยกแทรกซ้อนย้อนนิยาย” (แรงสายเลือด)

1.1.3 การใช้คำทบเคียง คือ การใช้คำสัมผัสสระซึกกันสองคู่ ปรากฏมากในวรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วารีย์ เช่นตัวอย่าง

“แสนวิตถอกหน้าซ้าสลด	ระท้อทระทมทุกข์ไม่สุซึ” (แรงสายเลือด)
“บังคมค้อมน้อมลาฝ่าพระบาท	ยึดอำนาจพระพรชัยใส่เกศา” (แรงสายเลือด)
“เรายอมพลีชีวาอาสาภักดิ์ริย์	สืบองค์รัชทายาทมุ่งมาดหมาย” (แรงสายเลือด)

1.1.4 การใช้คำแทรกเคียง คือ การใช้คำสัมผัสสระ โดยมีคำอื่นแทรกกลางหนึ่งคำปรากฏมากในวรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วารีย์ เช่นตัวอย่าง

“ปางจอมภพจักรพรรดิภักดิ์ริย์ชาติ	สิงหราชเถลิงรัชประภัสสร” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“ประทุมทองหมองเสรำจึงเข้ากราบ อกอัครอันหวั่นสะเทือนใจเลื่อนลอย	น้ำเนตรอาบแก้มองค์ลงเป็นฝอย น้องนี้น้อยวาสนาเรื่องสามี” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“มาคแมนเหมือนมิชีวาหรืออาสัญ จะเข้าให้ถึงซึ่งเผ่าไ้อ์เหล่าพาล	จะฝ่าฝืนให้ประจักษ์เอาหลักฐาน ขอปฏิญาณค่อนหน้าสองพระองค์” (แรงสายเลือด)

1.1.5 การใช้คำแทรกเคียง คือการใช้สัมผัสสระ โดยมีคำอื่นคั่นกลางสองคำปรากฏบ้างในวรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วารีย์ เช่นตัวอย่าง

“วงศ์สุทินปิ่นนราพ้อแกอาฆาต	เรารับโอวาทจากพ้อไม้ท้อถอน” (แรงสายเลือด)
“คิดถึงผัวแล้วแทบตัวจะล้มพับ	ไม่สมกับที่เรารักเขาหนักหนา” (แรงสายเลือด)

“ประสาทสุขยุคพิพัฒน์สวัสดิชน เลขเลิศล้ำเกรียงกล้าเหมือนพระนารายณ์”
(แรงสายเลือด)

1.2 การใช้สัมผัสอักษร คือ การใช้อักษรเสียงเดียวกัน ปรากฏทั้งการใช้ คำคู่ คำเทียบคู่ คำเทียบรด คำทบทู่ คำแทรกคู่ คำแทรกรด ดังนี้

1.2.1 การใช้คำคู่ คือ การใช้สัมผัสอักษรซิคกันสองคำ ปรากฏมากในวรรณกรรมหนังสือของนาย ฉิว ทิพย์วารี เช่นตัวอย่าง

“สุริยาฟ้าหมอกขึ้นลอกโลก	ทั่วตรอกโตรกห้วยเหิงภูเหิงผา” (เกลือจิ้มเกลือ)
“มีเหตุผลยดแยบเข้าแอบอิง	จนทุกสิ่งแจ้งจิตในกิจจา” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“คังดาวดวงร่วงหลงลงดินดาล	สิ้นตระการหมดประกายไร้สกุล” (แรงสายเลือด)

1.2.2 การใช้คำเทียบคู่ คือ การใช้คำสัมผัสอักษรซิคกันสามคำปรากฏมากในวรรณกรรมหนังสือของ นาย ฉิว ทิพย์วารี เช่นตัวอย่าง

“ไฉ้เจ้าตัวหัวการท่านแม่ทัพ	สร้างความลับลึกด้นอยู่หนไหน” (แรงสายเลือด)
“เสียงปีกฆากาลิงบนกิ่งเล็บ	กระจาบเจียบจิกเหยื่อบนเครือหวาย” (แรงสายเลือด)
“แผ่นผาผากหลากผาราราหลาก กระแสนไหลถ้ำชะง่าเชิง	หลังไหลจากโขดหินหุบหินเหิง ลงสู่เหิงศิลาพรั่งสะพราย” (เกลือจิ้มเกลือ)

1.2.3 การใช้คำเทียบรด คือ การใช้สัมผัสอักษรซิคกันสี่คำ ปรากฏมากในวรรณกรรมหนังสือของ นาย ฉิว ทิพย์วารี เช่นตัวอย่าง

“เดินข้ามทุ่งมุ่งเข้าป่ารุกขาเขียว	ฉัดเฉาะเดี่ยวเดี่ยวธารละหานหิน” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“ไม่เปิดอกบอองค์ให้ทรงทราบ	คงไหวหวาบหวั่นหวาดกลัวพลาดผิด” (เกลือจิ้มเกลือ)
“หลากหลายสีมีน้ำนินจินคาแนม	คู่พรับแพรมแพรวพราวสกาพราย” (เกลือจิ้มเกลือ)

1.2.4 การใช้คำเทียบมรด คือ การใช้สัมผัสอักษรซิคกันห้าคำ ปรากฏบ้างในวรรณกรรมหนังสือของ นาย ฉิว ทิพย์วาริ เช่นตัวอย่าง

“แต่กายแก้วแก้วกล้าเกิดทำเตียง เป็นคู่เคียงวิวาททำบาทใหญ่”

(สิงหราชใจสิงห์)

“เสียงเสื่อสาบกลางเนินพนมวัน ให้หวันหวันวังเวงหวาดฤทัย”

(เกลือจิ้มเกลือ)

“แหวนห้วยห่านธารใสไหลเซาะทราย เรไรรายหรือร้องก๊กก้องกรรม์”

(หยกสิงห์ปกาศิต)

“บุปผาเผยเปรยประทีนส่งกลิ่นเกลี้ยง เรไรเรียงหรือหรือวังวิ้งหู”

(หยกสิงห์ปกาศิต)

1.2.5 การใช้คำทบทวน คือ การใช้สัมผัสอักษรสองคู่ซิคกัน การใช้สัมผัสแบบนี้ปรากฏมากในวรรณกรรมหนังสือของ นาย ฉิว ทิพย์วาริ เช่นตัวอย่าง

“กमानกริ่งร้องคนองไพเราะ เสียงเรไรอ้อจันสนั่นเนิน”

(เกลือจิ้มเกลือ)

“ตกกลางคืนชื่นน้ำด้วยน้ำฟ้า ดวงจันทร์แจ่มแจ้งส่องแสงใส”

(เกลือจิ้มเกลือ)

“เค้าโมงมองพร้อมเพรียงร้อยเรียงคู่ กะดุมพู่พระคคโศกปกเสียง
ซังแซวแว้วแก้วพรอดคอดลำเนียง นางนวลเคียงคู่นางไม้ห่างกัน”

(หยกสิงห์ปกาศิต)

1.2.6 การใช้คำแทรกคู่ คือ การใช้สัมผัสอักษร โดยมีคำอื่นคั่นหนึ่งคำ ปรากฏมากในวรรณกรรมหนังสือของ นาย ฉิว ทิพย์วาริ เช่นตัวอย่าง

“ล่วงคำบดชนบทมาหลายบ้าน เข้าคอนค่านแดนในเสียงไก่อขัน”

(เกลือจิ้มเกลือ)

“กลับกรุงไกรใจกรมระทมหนัก พระทรงศักดิ์ห้วงโยาลัยสมร”

(หยกสิงห์ปกาศิต)

“ด้วยเหตุการณ์หาญกล้าทรราช แย่งอำนาจความเป็นใหญ่ในกรุงศรี
ปลดอำนาจราชศักดิ์จอมจักรี แต่พอคืพวกทหารต่อต้านทัน”

(แรงสายเลือด)

“รายินดีปรีดาอุราปอง เพราะเจ้าหวังคั้งสนองพระคุณเรา”

(แรงสายเลือด)

1.2.7 การใช้คำแทรกกรณ คือ การใช้สัมผัสอักษรโดยมีคำอื่นคั่นกลางสองคำ การใช้สัมผัสอักษรในลักษณะนี้ปรากฏมากในวรรณกรรมหนังสือของ นาย ฉิว ทิพย์วาริ เช่น ตัวอย่าง

“คอนเข้าครูสุริยงส่งแสงส่อง ทรงประทับกับพระแท่นประเทือง	รังสีทองทาบทาห้องฟ้าเหลือง นำเอาเรื่องเหตุผลมาสนทนา” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“นี่น้องชายพรายอาวุธก็สุดเลิศ	ทั้งโลกเชิดเลื่องชื่อลือกระฉ่อน” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“เราคาดผัดคิดผลคบคนผิด	เชือสนิทผัดถนัดเหมือนพลัดเหว” (เกลือจิ้มเกลือ)
“จะอย่างไรพ่อไม่ขัดครัสให้ตรม	ดูกว่าสมพ่อว่าสวยเสียด้วยกัน” (แรงสายเลือด)
“รักษนางควณวลตรงไม่ต่างคชาย	ประคองสายคลื่นคลั่งทบฝังทรวง” (เกลือจิ้มเกลือ)

2. การใช้คำพวน คือ การใช้คำที่สามารถพวนเสียงกลับได้ซึ่งก่อให้เกิดความไพเราะแบบขลิบขึ้นการใช้คำพวนปรากฏมากในวรรณกรรมหนังสือของ นายฉิว ทิพย์วาริ เช่นตัวอย่าง

“ถึงการค้นกันดารบุกผ่านคด	ผ่านเทือกวงกตเขาลำเนาเนิน” (ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)
“โรคไข้หึ่งหนึ่งนั้นเป็นกันมาก	รักษาขากนายหาญว่านนาย” (ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)
“ใครลอบชกลักชอบไม่ลอบแล	มันแล้วแต่เรื่องของเราไม่เกี่ยว” (เกลือจิ้มเกลือ)
“พระสิทธิศาสริตวิชาเวท	รูปวิเศษทำแทนโดยแมนหมาย” (เกลือจิ้มเกลือ)
“พระบิดาพาซื้อพลอยถือหุ้น	เป็นนายทุนหนุนท้ายอยู่หลายส่วน” (เกลือจิ้มเกลือ)
“เราคาดผัดคิดผลคบคนผิด	เชือสนิทผัดถนัดเหมือนพลัดเหว” (เกลือจิ้มเกลือ)
“เขาลักชอบลอบชกแอบรักกัน	ไม่ไข่มันดั่งเปรียงเหมือนเสียงปิ่น” (เกลือจิ้มเกลือ)

(เกลือจิมเกลือ)

ในบทสนทนาได้ตอบระหว่างฤๅษีอัคริษะกับยอดทองมีการใช้คำพวนหลายคำดังนี้

อัคริษะ : ว่าฮาไฮอะฮาคราไหนใครหนามาไตไหนแต่ไหนอะฮามาทะรุไอะระเรื่อง
อะไร ไช้อย่างหรือชื่ออย่างไรไวยามอกบอกมา

ยอดทอง : รือเชานายของทอดยอดทองกับยอดแล้วก็ นี้นี้กะสะปัสท่ามาที่ที่มาหา

(หยกสิงห์ปกาศิต)

3. การใช้คำซ้ำ คือ การใช้คำที่มีเสียงและความหมายซ้ำกันซึ่งช่วยย้ำเสียงและความ
หมายของคำนั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในวรรณกรรมหนึ่งตระกูลของ นาย ฉิว ทิพย์วาริ มีการใช้คำซ้ำ
ปรากฏบ้าง เช่นตัวอย่าง

“หอมรินรินกลิ่นขจรเกสรสด ผึ่งภู่มดดมตามหาน้ำหวาน”

(หยกสิงห์ปกาศิต)

“เฝ้าขบคิดปริศนาปัญหาห้อม
เมฆมิดมิดปิดแสงสุริย์กาล
เรามืดจิตมิดจบพิภพทิศ
แต่มีจิตจะมิดนานสักปานใด
อันนักใด ไหนจะหนักเท่าหนักจิต
ถึงภูเขาเหล่าผามาทับทรวง

เข้าเรียงล้อมรอบกายหลายสถาน
ไม่เหมือนม่านเมฆมิดปิดหัวใจ
อันเมฆมิดสุริย์แสงยังแจ่มใส
ต่อจะได้แจ่มกระจ่างสว่างทรวง
หนักที่คิดเรื่องรักนั้นหนักหน่วง
ยังไม่หน่วงแน่นหนักเหมือนรักนาง”

(แรงสายเลือด)

“ดอกสรรักปักแน่นเข้าแกนใจ
ลิมกระทั้งมารดาหรือพระพี่
ลิมยักษ์แสงแห่งนักสู้อยู่นอกค่าย

ตกหลุมไหลหลงลี้ห์เพทุบาย
ลิมหน้าที่จอมทัพรับมอบหมาย
พระลิมกายหลงกอดคอดยุพิน”

(ยอดกตัญญู)

“ไ้อ้สิ้นเสียงก็สิ้นผัวทูนหัวน้อง
สิ้นความหวังพังสลายเป็นสายลม

สิ้นแสงทองนำทางคู่สร้างสม
ดังเรือล่มกลางมหาชลาลัย”

(งายสิงห์)

“เนตรต่อเนตรสังเกตุพบนางหลบเนตร หน่อนเรศนี้กรักบุตรยักษา”

(เกลือจิมเกลือ)

“ขึ้นกว่าคาลหวานกว่าอ้อยสกัดร้อยเท่า ขึ้นกว่าเงาจันทร์งามอร่ามฉาย”

(หยกสิงห์ปกาศิต)

4. การใช้คำซ้อน คือ การใช้คำที่มีความหมายอย่างเดียวกันซ้อนกันซึ่งช่วยย้ำความหมายให้ชัดเจนขึ้นหรือสละสลวยขึ้น ในวรรณกรรมหนังสือของ นายฉิว ทิพย์วารีย์มีการใช้คำซ้อนปรากฏมาก เช่นตัวอย่าง

“พระพายเพยเชยชวนรัญจวนจิต หอมรินรินกลิ่นระรินชื่นอรุรา	พระเพ่งพิศพุ่มพวงดวงบุปผา เหลียวพักตราไปเห็นคนสนพระทัย” (ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)
“ตั้งสัตธาสาธิตน้ำจิตเคี้ยว	หนังท่อนงเหนียวแนวนำขึ้นบำเรอ”
“เจ้าแ่งอนซ่อนงามให้งงวย ช่างแสนคมสมคนวิมลโฉม	ขอไปด้วยเหตุใดไม่ไยดี จะนำวโน้มเชื่อมสนิทขอดอดีต” (เกลือจิ้มเกลือ)
“เห็นแน่ชัดจัดแจ่งตำแดงเวท อันเลิศล้ำกำหนดสะกดจิต	มนตร์วิเศษเสกส่งทรงประสิทธิ์ เรียกทรงฤทธิ์ถูกร่างมาข้างกาย” (เกลือจิ้มเกลือ)
“มารจำเพาะเหาะตรงลงพารา	ขอค้างคาจอมมารชาตุมิพ (เกลือจิ้มเกลือ)
“คื่องร่อนจรจากพรัดพรากวัง	ไปอยู่ยังเมืองยักษ์พอพักพิง” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“หนักหนาหนอก่อเกณฑ์กรรมเวรเรา	มีแต่เขาเหยียดพยายามนาน” (เกลือจิ้มเกลือ)
“กลับแห่งหุดหมดหายละลายลวง	จำพวกพวกคอกไม้คี่คลายบาน (หยกสิงห์ปกาศิต)

5. การใช้คำเลียนเสียง คือ การใช้คำที่เลียนเสียงต่างๆ ซึ่งช่วยเร้าความรู้สึกก่อให้เกิดอารมณ์ร่วมขึ้น ในวรรณกรรมหนังสือของ นาย ฉิว ทิพย์วารีย์ มีการใช้คำเลียนเสียงปรากฏบ้าง เช่นตัวอย่าง

“เสียงหึ่งหึ่งผึ่งภู่มุ่ภุมร	จับเกสร โทสมุ่ประทุมมา” (ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)
“เสียงดั่งอักษย์กษย์ขั้วขั้วหั่วร่อ	ถูกพินคอมิระกายเท่าปลายผม” (หยกสิงห์ปกาศิต)

“โผงผางเพียงเหยียบรุกข์มารบุกยับ ต้องลมพัดเมื่อขวางพักตร์ยามยักษ์ผัน”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

“เสียงนกเป็ดน้ำเกตุคู่อยู่ออกออก พร้าพร้อมพรอคร่วมรักเจ้าปักษี”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

“ชะนีสาวขาวโสดคู โสดโผน จับไม้โหนดัวหันถลันหาญ
บนต้นยางปางยอดตลอดทยาน เสียงกังวานโหวยโหวยแต่โดยเดียว”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

“บุปผาเผยเปรยประทีนส่งกลิ่นเกลี้ยง เรไรเรียงหรือหรือวีวังหุ”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

“กระแสน้ำไหลมาชะง่าเชิง ลงสู่เพิงศิลาฝรั่งสะพราย”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

“เสียงคังฉับปับเข้าทรวงล่งตลอด ดอกศรจอกเจ็บถึงจิต โลหิตไหล”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

6. การใช้คำที่สุนทรีย์ คือ การใช้คำที่มีความงามทั้งเสียงและความหมาย ในวรรณกรรม
หนึ่งตระกูลของ นาย ฉิว ทิพย์วารี มีการใช้คำสุนทรีย์ปรากฏมาก เช่นตัวอย่าง

“พระเล่าเรื่องเบื้องหลังที่ฝั่งแฝง นางทราบแจ้งกระจ่างต่างหรรษา
คกลงจิตคิดกันให้สัญญา ที่จะงามขึ้นในคืนนี้”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

(งามขึ้น เป็นคำที่มีความงามทั้งเสียงและความหมาย)

“พระภัสตามาดับดับโลกจร ขาดบดินทรปั้นนครมงคลเมือง”
(ยอดคตัญญู)

(บดินทรปั้นนครมงคลเมือง เป็นคำที่ไพเราะ ยิ่งดั่งการ และมีความหมายดียิ่ง)

“เส้าสลดหมดสลายสายสวาท เหมือนถูกฟาดด้วยสายฟ้ามาประหาร
จะย่อยยับเสียดกับยอดเขาวมาลัย ต้องชมชานเส้าทรวงเพราะห่วงใย”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

(สายสวาท ยอดเขาวมาลัย เป็นคำที่มีเสียงไพเราะ และความหมายเด่นยิ่ง สายสวาท คือ
สายแห่งความรัก ยอดเขาวมาลัยคือ ยอดของดอกไม้แรกบาน หมายถึงหญิงงาม)

“คู่กันแล้วไหนจะแค้นกันอีก
ด้วยอำนาจวาสนาเหนือกว่าใด

ถึงจะหลีกหลบหนีไปที่ไหน
ได้จงใจงามสรรพให้กลับมา”
(เกลือจิ้มเกลือ)

(งามสรรพ เป็นคำที่ไพเราะทั้งเสียงและความหมาย งามสรรพคือ งามพร้อม
งามทั้งหมด)

7. การใช้ภาษาถิ่นใต้ คือ การใช้คำภาษาไทยท้องถิ่นภาคใต้ ซึ่งเป็นคำที่มีความหมาย
เฉพาะรู้จักใช้และเข้าใจกันเฉพาะท้องถิ่นภาคใต้ การใช้คำภาษาไทยถิ่นใต้ปรากฏมากใน
วรรณกรรมหนังสือของ นาย ถ้ว ทิพย์วาริ เช่นตัวอย่าง

“อีต้นคานปรานใดใจคนคง กูจะปลงชีวาไม่ปรานี”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

(ปราน คือ วงศ์วาน เทือกเขา เหล่ากอ เชื้อสาย พงศ์พันธุ์)

“นิตยเสื่อเหนื่อสตั๋ย้อมกัคน มันคุดันแต่ตาไม่สากฉั่ว”

(ด้น คือ คุร้าย สากฉั่ว คือ รู้สึกกลัว ไม่สากฉั่ว คือ ไม่รู้สึกกลัว ไม่กลัว)

“คอรักแพลมแซมพรายประปรายพรม ขึ้นด้วยลมหวานด้วยรสพจน์มาน”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

(แพลม คือ แซ่ม หรือ โผล่)

“เราอยากคังถ้ายังดันมันจะคับ ให้อับสับกำสรคแสนอดสู”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

(อับสับ คือ อับยศ อับอาย ขายหน้า)

“เราเป็นลูกปลูกรักไว้หลักทาง พ่อจะมล้างคัครอนจงอ่อนใจ”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

(หลักทาง คือ คักทาง ขวางทาง คักหน้า ขวางหน้า มล้าง คือ ทำลาย)

“ขี้ลมแยกแหวกจายทางสายบน สามจอมคนขอค่างไว้กลางสน”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

(ขี้ลม คือ ก้อนเมฆ จาย คือ กระจาย)

“มาสุราตาแดงคังแสงไฟ นึกเปิดไก่อ่เข้าปากจนรากเรอ”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

(ราก คือ อาเจียน)

“เมื่อไ้แดงแรงอ่อนใจถอนถอด ชักพายอดวิ่งหื้อไม่ต่อหัว”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

(ชักพายอด คือ ชักพายอดเขาวิงหนี แพ้)

“เขารุ่งศรีมีศักดิ์พักอยู่สุข เรามิแต่กฏีพุกพุกพอดั่งหลัง”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

(พุก คือ พุ กฏีพุกพุกคือ กฏีพุกพุก ดั่งหลัง คือ เอนหลัง นอน)

“ขอเจริญเจริญจะมาทางนี้ ดูของดีคิน้องดับไว้ให้แต่สวน”
(ยอดกตัญญู)

(ดับไว้ คือ จักไว้ แต่สวน คือ แต่เฉพาะ แต่คนเดียว)

“เมื่อยักษ์สองต้องศรจึงจรหนี เหมือนเราตังร้ายให้เสดสา”
(เกลือจิ้มเกลือ)

(เสดสา คือ บาดเจ็บ เจ็บปวด ทรมาน)

8. การใช้คำหลาก คือ การใช้คำที่มีความหมายอย่างเดียวกันแต่รูปศัพท์ต่างกัน การใช้คำหลากนอกจากจะทำไม่ให้เกิดความไพเราะ ทั้งยังบ่งบอกถึงความรู้จักคำของผู้ใช้ด้วย ในวรรณกรรมหนังสือของ นาย ฉิว ทิพย์วาริ มีการใช้คำหลากปรากฏมากมาย เช่นตัวอย่าง

8.1 การใช้คำหลากที่แทนกษัตริย์ ปรากฏมากเช่น

“พระจอมภพจักรพรรดิกษัตริย์ชาติ ประโลมนาภูยาม โศกวิโยคสาง”
(เกลือจิ้มเกลือ)

“องค์พระแสงสุริยาราชชาติ รานีนาดประทุมาวดีศรี”
(เกลือจิ้มเกลือ)

“พระจอมภพประสพพัคตร์ยักษ์ทั้งสอง ต้องรับรองตามประสาอัชฌาศัย
บุตรยักษ์เข้ากราบองค์พระทรงชัย สุรไกรครัสถามไปตามการ”
(เกลือจิ้มเกลือ)

“กูเสียบแผนแสนพิศที่คิดคาด เสียบเกียรติชาติกษัตริย์ให้บัดลี
ประกาศก้องร้องทำเจ้าธานี เราเสียบที่ที่คิดเชื่อมิตรไม”
(เกลือจิ้มเกลือ)

“พระจอมองค์ทรงวังรับสั่งหา กุมารน้อมเกล้าเข้าถวาย”
(เกลือจิ้มเกลือ)

“นามพระองค์พงศ์นรินทร์ปิ่นนเรศ สืบสมบัติขัตติวงศ์พงศ์จักรี	ครองนิเวศเวียงทองละอองศรี เป็นจอมปียมหาประชากร” (ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)
“พระจอมจักรรักเลี้ยงเพียงชีวี	จนบัดนี้เรียกปรึกษาพร้อมเสนานาย” (ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)
“พระจอมวังหวังให้สายโลหิต	ได้เรื่องวิทยาเวทในเขตสยาม” (ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)
“มีจอมวงศ์พงศ์พิชัยจอมไกรจักร	กันเมืกรักสมณชาวมารศรี” (ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)
“แต่จอมจักรหนักใจตั้งไฟกาพ อ้างว่าสาวชาวเขาเผ่าพงศ์ชัย	เหตุอิมารหนึ่งมาหน้าบุรี มีความรักเอกองค์พระทรงศรี” (ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

8.2 การใช้คำหลากหลายที่แทนเมือง ปราภภูมากเช่น

“จึงสาธกยกนิยายถวายนฤดิ คฤสถานปานดุสิตอิศโร อันกรุงไกรใหญ่ยาวสืบเก้าโยชน์ ยอดปราสาทสูงเยี่ยมเทียบเมษี	ยังมีราชนครเรศวิเศษโต ด้วยความโอฬาราในธานี ภูเขาโขดเป็นกำแพงบุรีศรี ชาวบุรีหรรษาสถาวร” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“เมื่อตกลงตรงใจไปไกรจักร คอรักเพลงแยมพรายประกายพรม อำนาจฤทธิ์คิดต่อใจจ้อจค ไม่หวาดหวั่นพรั่นไคบุกไพรคาน	ความรักซักเชื่อมชิดสนิทสนม ขึ้นด้วยลมหวานด้วยรสพจมาน เหมือนอย่างมดไต่ตามหาน้ำหวาน ถึงตฤคาร ไกรพิรินทร์แผ่นดินนาง” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“ในมหาธานินทร์แผ่นดินชัย พลายทวิปริบรัดจึงจัดการ	ความก็กักด้วยพหลพลทหาร เพื่อไปรานุรุกบุรินทร์เอาถิ่นไทย” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“พระธิดาจิรารัตน์ประหวัดหวัง	จากเวียงวังจะไปหาตาฤชัย” (หยกสิงห์ปกาศิต)

8.3 การใช้คำพาดพิงที่แทนหญิงงาม ปรากรุกมากเช่น

“ประทุมทองน้องนางสำอางโฉม	อย่าทุกข์โทมเลยยอดเสน่ห์หา” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“ช่วยอำนาจวาสนาเหนือกว่าใคร	ได้จูงใจงามสรรพให้กลับมา” (เกลือจิ้มเกลือ)
“ช่างแสนคมสมคนวิมลโฉม	จะนำวโน้มเชื่อมสนิทยอดคติดี” (เกลือจิ้มเกลือ)
“อันพรหมพื้ที่ถวายเป็นหมายมอบ หากไม่ต้องครองตามน้ำพระทัย แต่เสียดายกายนุขสุดสวาท พื้จากไปใจระกำไม่สำราญ	ผิดหรือชอบแล้วแต่จิตวินิจนัย ไม่น้อยใจหอรอกเจ้าเยาวมาลย์ มิบังอาจเอื้อมองคัยอดสงสาร จงฝันหวานไว้เถาะน้องอย่าหมองมัว” (บัวนอกบึง)
“มารตกลงทรงขอมถนอมรัก เชิญงามสรรพประทับปรางค์อย่างสำราญ ไม่ลืมเดือนเดือนสิบสี่ปีมะสิง พฤหัสชั้นสิบหกวันตกลง	ไพเราะนั้กวางาสาวยตาหวาน แล้วจอมมารเอียงย่างเข้าปรางทรง จะได้อิงแนบข้างกับนางหงส์ ขอค้างองค์จอมมารอันชาญชัย” (หยกสิงห์ปกาศิต)

9. การใช้คำที่แสดงภาพ คือ การใช้คำที่ทำให้ผู้อ่านนึกเห็นภาพ กิริยาอาการ การเคลื่อนไหว กลิ่น รส หรือ การสัมผัส ในวรรณกรรมหนังสือของ นาย ฉิว ทิพย์วารี มีการใช้คำที่แสดงภาพปรากฏมากดังตัวอย่าง

“เมฆเขยื้อนเคลื่อนคลายขยายแยก ข้ามคีรีศิขรินทร์อิสินธร	มารเหาะแฉกดิบฟ้านภากระฉ่อน แล้วยกแยกแทรกซ้อนย้อนนิยาย” (แรงสายเลือด)
---	--

(คำเขยื้อนเคลื่อนคลายขยายแยก และ แฉก เป็นคำที่ทำให้เห็นภาพการเคลื่อนไหว)

“ยามเช้าครุ่หมู่แมลงบินแผ่เงา เกล็ดคนั้ทมิฬมีฟองแสงทองทาบ	เข้าคืบเคล้านูปผากลิ้นคลบ ดูคั้งนพรัตน์รายเป็นประกายมณี” (สิงหาราชนั้ตรียศ)
--	---

(คำ คืบเคล้า เป็นคำที่เป็นคำที่ทำให้เห็นภาพ กิริยาอาการ ที่แมลงคอบดอกไม้)

“อรุณฤกษ์เบิกแบ่งส่องแสงสาด
เสียงหึ่งหึ่งผึ่งภูหม่อมรม

บุปผาชาติชูดอกออกสลอน
ซาบเกสร โกลสมประทุมมาลัย”
(สิงหราชกษัตริย์ศึก)

(คำ ชูดอก ซาบ เป็นคำที่ทำให้เห็นภาพ กิริยาอาการ คำ หึ่งหึ่ง เป็นคำที่ทำให้ได้
ยินเสียง)

“พินิจเพลिनเคินพลาถกลางไพโรพฤกษ์ เห็นมฤคิผ่านริมชานผา
นำกันเดินเมิลมองเลียบช่องป่า
ชะนีสาวขาวโสดเทียวโลดโผน
บนต้นยางปางยอดตลอดทะยาน

เทียวเคินหาหาญน้ำตามลำธาร
จับไม้โหนคัวหันถลันหาญ
เสียงก้งวานโหวยโหวยแต่โดยเดียว”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

(คำ เมิลมอง เป็นคำที่ทำให้เห็นภาพ กิริยาอาการของสัตว์จำพวกเนื้อ คำ โหวยโหวย
เป็นคำที่ทำให้ได้ยินเสียง)

“แล้วลงเรือเมื่อเรียบร้อยตั้งถอยออก
ไอเสียดแสนแปร้นปรือหรือหรือเปรี้ยง
แตกกระจัดซัดกระเจิงเชิงแฉลบ
สีกระแสดลวยระรวยลาย
ผ่น้ำแรงแขงเกลียวดูเขี้ยวหลาก
เห็นชื่อลำน่านางมากกลางเรือ

ขุนพลบอกบงการสัญญาณเสียง
เรือจะเฉียงน้ำนำจูดกระจาย
ละลอกแลบเลาะฟองละอองสาย
พริ้งสะพรายพรั่งพรั่งสองข้างเรือ
ลัดข้ามฟากสาละวินทางถิ่นเหนือ
ลำโจรเสื่อสลัดไล่หมายชิงนาง “
(สิงหราชกษัตริย์ศึก)

(คำ แปร้นปรือหรือหรือเปรี้ยง และ นำ เป็น คำที่ทำให้ได้ยินเสียง คำ แตกกระจัดซัด
กระเจิงเชิงแฉลบ ละลอกแลบเลาะฟองละอองสาย สีกระแสดลวยระรวยลาย พริ้งสะพรายพรั่ง
พรั่งสองข้างเรือ ผ่น้ำแรงแขงเกลียวดูเขี้ยวหลาก ล้วนเป็นคำที่ทำให้เห็นภาพทั้งสิ้น)

10. การใช้คำที่ขัดแย้ง คือ การใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งหรือตรงกันข้ามกันซึ่งทำให้
การส่งสารนั้นแยบยลยิ่งขึ้น การใช้คำในลักษณะนี้ปรากฏมากในวรรณกรรมหนึ่งคະดູງຂອງນາຍົວ
ทิพย์วารี ดังตัวอย่าง

“มุ่งหมายจิตคิดแต่แผ่อ่านาจ
เลื้อคอทรซ่อนเล่นเป็นอุบาย
อันฝ่ายลูกจะผูกมัดพระหัตถา
การสับสนวนเวียนเปลี่ยนระบบ

มีฉลาดแต่ขาดเฉลียวมาเกี่ยวสาย
ถึงมารหมายจะได้เหมือนหรือเลือนลบ
ฝ่ายบิดาจะคืนไหนจะสิ้นสงบ
รบจะจบหรือรักจะจ่ายจะได้รู้

พระหน่อนามมาดหมายเอาไว้มัน
จะเอารักหักร้างขวางศัตรู

ถึงเขตขันธุ์เวียงทองแล้วต้องสู้
ให้เขารู้ว่าเรารักประจักษ์ใจ”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

“นางเสร็จสรรพค้ำฟ้าบอกลาเพื่อน
เช้คน้ำตาผ้าแดงแสงแผ่รื้อน
คั่นคางแดนแสนเปลี่ยวใจเหี่ยวหด
ฉันทไหวหวั่นกลั่นใจบุกไพรคาน
ความรักบุตรสุดเปลี่ยวแสนเคี้ยวโคด
เสียงโหยวโหยวโหยหูกู่ตะ โคน
เราไม่ผัวตัวต้องพึ่งตนแต่
นางชะนีมีผัวยังมัวเมา
ให้หม่นหมอกกรับอาภัพมาก
บุกผายผันคั่นคาง โคมยงตรอม

ออกจากเรือนครรไลฤทัยถอน
รุ่งขึ้นจรค้ำเข้าหยุดสุดกันคาร
นางคนหมคหวังวันฉันทรากฐาน
มุ่งหมายบ้านไพรทองถิ่นของโจร
ริมเขาโขดหันเห็นชะนีโหน
ชะนีโคนไม่ผัวเหมือนตัวเรา
ผู้เคี้ยวแดนคั่นคางเทือกเนินเขา
สำหรับเราไม่ผัวยังมัวมอม
ขาดผู้จากจากจุนเจือศรีเพื่อผอม
ถึงบ้านจอมโจรเข้าพึ่งบุญพ่อขุนนิล”
(งายสิงห์)

2. ภูมิปัญญาการใช้โวหาร

โวหารเป็นศิลปะของการใช้ภาษาอย่างหนึ่งกล่าวคือ “เป็นวิธีการพูดหรือเขียนที่ผู้พูดหรือผู้เขียนพูดหรือเขียนอย่างหนึ่ง แต่หมายความเป็นอย่างอื่นบ้าง ให้มีความหมายกำกวมหนักเบาคลุมเครือ หรือ เข้มข้นต่างไปบ้าง ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อจะขยายความให้ชัดเจนขึ้นบ้าง หรือ เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความฝัน หรือความรู้ให้กว้างขวางลึกซึ้งมากขึ้นหรือน้อยลงตามภูมิปัญญาของผู้อ่านหรือผู้ฟังบ้าง”¹

โดยทั่วไปโวหารเป็นภาษาที่ลักษณะพิเศษคือ “เป็นภาษาที่ช่วยให้เกิดมโนทัศน์หรือ จินตภาพได้ชัดเจน หรือ กว้างขวางกว่าภาษาตรงไปตรงมา เหตุผลประการหนึ่งคือ เพราะการใช้โวหารนั้นส่วนใหญ่คือการใช้ภาษาเปรียบเทียบสรรพสิ่งต่างๆทั้งรูปธรรมและนามธรรม การเปรียบเทียบคือการกล่าวถึงสิ่งต่างๆอย่างน้อยที่สุดสองสิ่งคือสิ่งที่ถูกเปรียบ(อุปมา)และสิ่งที่นำมาเปรียบ(อุปไมย)ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังหรือผู้อ่าน เข้าใจในสิ่งนั้นชัดเจน กว้างขวาง หรือลึกซึ้งยิ่งขึ้น”²

¹ วิชา กงกะนันท์ . วรรณคดีศึกษา . 2522 . หน้า 37.

² แหล่งเดิม

การที่บางคนบางคนใช้โวหารเนื่องจาก “การพูดหรือการเขียนด้วยภาษาตรงไปตรงมา อาจไม่ช่วยให้เกิดผลตามเจตนารมณ์ของเขา”¹

กล่าวโดยสรุป การใช้โวหารจะทำให้ภาษาสละสลวย และช่วยให้สามารถส่งสารได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในวรรณกรรมหนึ่งตระกูลของ นาย ฉิว ทิพย์วารี มีการใช้โวหารหลายลักษณะคือ การใช้อุปมา การใช้อุปลักษณ์ การใช้นามนัย การใช้อิทธิพนธ์ การเล่นคำ การใช้การเล่นเสียงและจังหวะ การใช้บุคลาธิษฐาน การใช้ปฏิรูปพจน์ การใช้อุทาหรณ์ ซึ่งอาจจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

2.1 การใช้อุปมา(Simile)

อุปมาคือการเปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบกันว่าเหมือนกัน โดยใช้คำเปรียบเทียบเช่น เหมือน คล้าย คูกู ดูราว กล ประหนึ่ง เพียง ดัง ราวกับ เหนก ฯลฯ อุปมาปรากฏมากในวรรณกรรมหนึ่งตระกูลของนาย ฉิว ทิพย์วารีย์ ดังตัวอย่าง

“นีกหวาดหวั่นพรั่นใจนอนไม่หลับ ความทุกข์ทับเทียบเท่าภูเขาหลวง”
(เกลือจิ้มเกลือ)

“ต้องเดินทางอย่างที่ทวิเศร่า หัวกรร้าวร้อนเรียดังเพลิงผลาญ”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

“นางมาลีมีอาลัยในเรื่องลูก ดังบ่วงผูกพันพาดสวาทหวัง”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

“จักจั่นกลั่นเกลี้ยงส่งเสียงแจ้ว เหมือนเพลงแอ่วลาวร้องคนองเสียง”
(แรงสายเลือด)

“แม่จันจิตเหมือนติดจันอันคราย จะพร้องพรายสัจจะพลอดเข้าสอดแซง”
(ยอตกตัณญ)

“พระจอมวังตั้งทำคำประกาศ ให้หาปราชญ์ประคองเพชรทั้งเจ็ดสี”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

“เหมือนหนามเหน็บเจ็บสวบแปลบใจ เราก้ไม่สิ้นดีในฝีมือ”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

“ด้วยพ่อเจ้าแต่แม่เต็มทน ดังตกหล่นหลุมเกล้าเท่าแต่เมา
จนเสียกิจไม่คิดการงานประกอบ สุราครอบงำจิตเหมือนไฟเผา

¹ วิชา กงกะนันท์. วรรณคดีศึกษา. 2522. หน้า 37.

สุดปรึษาหาทางให้บางเบา
โหนคำกินสิ้นคำเหล่าเข้ามาแทรก

กินเหมือนเอาเหล่าอาบขนาบตัว
ดังเอาแอกเข้ามาครอบไว้รอบหัว”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

2.2 การใช้อุปลักษณ์ (Metaphor)

อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบของสองสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องนำมาเปรียบเทียบกันว่าเป็นสิ่งที่เหมือนหรือเท่ากันทุกประการ โดยใช้คำ “เป็น” “เท่า” “คือ” ในการเปรียบเทียบ ในบางครั้งอาจจะเป็นการเปรียบเทียบโดย “นัย” คือ อาจจะไม่ปรากฏคำเปรียบเทียบก็ได้ อุปลักษณ์ปรากฏมากในวรรณกรรมหนังสือของ นาย ฉิว ทิพย์วารี ดังตัวอย่าง

“จะชูเชิดเทิดชื่อให้ลือชวง	เป็นดาวดวงคู่แดนของแผ่นดิน” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“เป็นไม้อ่อนผ่อนลมระคมแรง	เพื่อพลิกเพลงผ่อนปรนให้พันภัย” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“จะรับใช้ไว้ชมให้สมใจ	เป็นข้าวใหม่ปลามันอย่างมั่นคง” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“อาเป็นนอนชอนไชอยู่ในเนื้อ	ปราบชาติเชื่อยักษ์ยงให้ผงผาย” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“ประชากรจะต้อนรับกับเราหรือ	จะลุกฮือเป็นไฟไล่ไสส่ง” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“จะพลอยได้ไปตามกับความรุ่ง	พลอยเข้าหูนก็เห็นจะเป็นแผล” (เกลือจิ้มเกลือ)
“น้ำกับน้ำมัน ไม่ปนคำคนว่า	รีบตั้งหน้าหมายมุ่งไปกรุงไกร” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“หวานเมื่อชมกลืนคายคืนยาก	น้ำท่วมปากแล้วแม่สุดแก้ถ้าย” (หยกสิงห์ปกาศิต)
“คนของเราเบาความทรามสิ้นดี	มันนอนมีในไส้ระคายเคือง” (ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)
“แต่มารไม่ได้รู้กระดูก	ว่าสายชดลดไหลไปได้ทราย” (ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

“ใครแตกอ่านสารส่งค่อยตรงเอา
พระชี้ทางให้กระรอกบอกทางกา
ทำเป็นแค่หัว โคช่าง โง่กรัน
โบราณว่าอย่างไรตามใจหมัน”
(เกลือจิ้มเกลือ)

“อันสามีศรีร้ายได้กันแล้ว
ทำลาวนล้นเหลือนอกเหนือกัน
จะเป็นแก้วหรือตะกั่วก็ผิวขวัญ
เป็นกัณฑ์ต้องลมไม่สมควร”
(งายสิงห์)

2.3 การใช้นามนัย(Metonymy)

นามนัย คือ การกล่าวถึงสิ่งหนึ่งแต่ให้มีความหมายเป็นอย่างอื่น นามนัยปรากฏ
มากในวรรณกรรมหนังสือของนาย ฉิว ทิพย์วารี ดังตัวอย่าง

“ตั้งราชูจับพระจันทร์กลืน
ไอ้จันทร์เจ้าสาวไม่คืนราหูมาร”
(แรงสายเลือด)

(ราหู หมายถึง เพศชาย พระจันทร์ หมายถึง เพศหญิง)

“หรือเทวีพระที่นั่งปางตายไป
ทิ้งดวงใจไว้กับฉันทน์วันนี้”
(ยอดกตัญญู)

(ดวงใจ หมายถึง ลูก)

“แต่ถูกรักศักดิ์สุริย์เท่าที่หวัง
เรื่องบัลลังก์อันเหลือสิ้นพันวิสัย”
(ยอดกตัญญู)

(บัลลังก์ หมายถึง การครองราชสมบัติ)

“แต่ความจริงสิ่งไม่ตายชายคงเห็น
น้องไม่เป็นโมราหาผิวใหม่”
(แรงสายเลือด)

(โมรา หมายถึง ผู้หญิงหลายใจ)

“ศาลสาวสั่งบังคับเขาจับขู่
ให้เป็นซู่ร่วมชมเนื่อนมเขา
ต้องเป็นชายไร้ค่าปัญญาเบา
น้ำตาแลกกันแก้วก็จ่ากิน”
(บัวนอกบึง)

(ศาล หมายถึง อำนาจ น้ำตาแลกกันแก้ว หมายถึง หญิงที่ผ่านชายมาแล้ว)

“เขมราชมาคหมายรุกไล่ตาม
ผกงามแสรังอนทำอ่อนองค์”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

(ผกงาม หมายถึง หญิงงาม)

“สืบสมบัติขัดดวงศัพทจักรี เป็นจอมปิยะมหาประชากร”
 (ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)
 “(พงศจักรี และ จอมปิยะมหาประชากร หมายถึง กษัตริย์)
 “เป็นน้ำทิพย์ชุบห้วงดวงชีวัน เข้าดวงจันทร์ขั้วอุทวิหังแห่งดวงใจ”
 (หยกสิงห์ปกาศิต)

(น้ำทิพย์ หมายถึง ความสุขสดชื่น ดวงจันทร์ หมายถึง ความสวยงามรื่นรมย์)
 “เจอน้ำตาลหวานจัดตัดไม้ลง เป็นนกหลงลืมคอนมานอนไพร”
 (บัวนอกบึง)

(น้ำตาล หมายถึง รสรัก)
 “ดอกไม้ป่าสง่างามตามคำกล่าว จึงเกิดเร้าจริงใจจะไปดู”
 (งายสิงห์)

(ดอกไม้ป่า หมายถึง หญิงงาม)

2.5 การใช้ยพจน์ (Hyperbole)

ยพจน์ คือ การพูดเกินจริง เพื่อเน้นความรู้สึกมิใช่เพื่อหลอกลวง ยพจน์ปรากฏ
 มากในวรรณกรรมหนังสือของนาย ฉิว ทิพย์วารี ดังตัวอย่าง

“หวังเชิดชูอยู่ชิดจนปลิดชีพ ดังประทีปนำทางแม่นางหงส์”
 (เกลือจิ้มเกลือ)

“ดั่งขวานฟ้าผ่าผางกลางศรีษะ เสโทหะแล่นไหลไปเป็นสาย”
 (งายสิงห์)

“เสร้าสลดหมดสลายสายสวาท เหมือนถูกฟาดด้วยสายฟ้ามาประหาร”
 (หยกสิงห์ปกาศิต)

“แต่ทรวงในใจนางยังวุ่นวาย ประคองสายคลื่นคลั่งในวังวน
 นั่งเหม่อมองช่องพระแกลกระเสจิด โหยหวนจิตคิดถึงคนรักสักพันหน”
 (งายสิงห์)

“แม่หมดหวงทรวงลูกเหมือนถูกเชือด ให้หลังเลือดย่อย โชมชะ โลมไหล”
 (ยอดกตัญญู)

“เป็นบทเรียนที่ได้รับประทับจิต กลจริตมารยาประสาหญิง
 คำปราชญ์เปรียบเทียบกล่าวไว้ยาวยิ่ง เรื่องทุกสิ่งในตำรากว่าเล่มเกวียน”
 (บัวนอกบึง)

“ซึ้งกว่าตาลหวานหว้าอ้อยสกัดร้อยเท่า	เย็นกว่าเงาจันทร์ฉายหลายร้อยขุม”
ความรักแรกเริ่มขยายคลาญประทุม	ให้ชื่นชุ่มอุราเขาวมาลัย”
	(เกลือจิ้มเกลือ)
“ขกขื่นนั้งหลังม้าแล้วพาฟุ้ง	ขับม้ามุ่งหมายที่พักเหมือนจักรหัน”
	(งายสิงห์)
“หากรักเลี้ยงเพลิงพล้ำจะซ้ำชอก	เหมือนต้องหอกโมขศักดิ์สุดจักถอน”
	(แรงสายเลือด)
“กูซ้ำชอกเหมือนหอกหักปักลูกดา	แล้วมาราโรมรันประจันบาน”
	(แรงสายเลือด)

2.6 การใช้การเล่นคำ (Pun on word)

การเล่นคำ คือการใช้คำคำเดียวกัน แต่ความหมายต่างกันทำให้สื่อความหมายได้มากมายขึ้นการเล่นคำปรากฏไม่มากนักในวรรณกรรมหนังสือของ นาย ฉิว ทิพย์วาริ เช่นตัวอย่างจากเรื่องงายสิงห์ปรากฏการเล่นคำ “เคย”ซึ่งหมายถึง เป็นเช่นนั้นมาก่อน ทำมาก่อน หรือ หมายถึง อวัยวะเพศหญิงก็ได้ ตอนงายสิงห์ ศรีเวียง เท่ง หนูนุ้ย ออกเที่ยวป่าล่าสัตว์ดังนี้

งายสิงห์	:	ออกเที่ยวป่าล่าสัตว์หัดฝึกฝน (นะลุงเท่งนะ) เชิงวิชายิงธนูของคุณ กระทั่งจนชำนาญในการยิง
ศรีเวียง	:	ฝีมือเยี่ยมเหลียมหลักเลือนักสู้ เลิศความรู้รอบกายพิงายสิงห์
เท่ง	:	เป็นลูกโจรขุนนิลยินดียิ่ง น้ำใจจริงเชื่อสัจจะไม่ละเลย
หนูนุ้ย	:	น้องศรีเวียงเสี่ยงว่าลูกน้ำเพื่อ เค็ดรอดเหลือจากผีหวังเช่นตั้งแหวย
เท่ง	:	เคยรอดตายหมายว่าบุญเคยคุณเคย บุญช่วยเซชบุญเคยมีที่เคยทำ
หนูนุ้ย	:	กลอนตายายออกเคยเพ
เท่ง	:	แล้วไม่จริงเหอที่ถือว่าเคยนี้ “เคยรอดตายหมายว่าบุญเคยคุณเคย บุญช่วยเซชบุญเคยมีที่เคยทำ” หลานศรีเวียงบุญเคยมีจริง

เคยรอดตาย เคยคุ้มเคย เคยมีบุญ เคยทำบุญ...ซะ..ที่เขาว่าบุญเคย
มีแต่ชาติปางก่อน จริงไม่จริงไฉน

(งายสิงห์)

2.7 การใช้การเล่นเสียงและจังหวะ (Alliteration)

การเล่นเสียงและจังหวะหรือการใช้เสียงสัมผัส คือ การใช้เสียงเสียงเดียวกันหรือสัมผัสกันซึ่งนิยมใช้มากในวรรณกรรมไทย การเล่นเสียงเล่นจังหวะ ปรากฏมากมายในวรรณกรรมหนังสือของ นาย ฉิว ทิพย์วาริ ซึ่งอาจจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะคือ

2.7.1 การเล่นเสียงและจังหวะแบบธรรมดา ปรากฏมากดังตัวอย่าง

“ยุ่งยางยอมยอมเคียงตะเคียนคู่ นนเนียนนิลระนีน้ำกิงโน้มนวน สร้อยสนสักกรักสอดขอคส้าง พระพายเพยเซยพากลันมาลี	คงประจู่ระดาษดอกหอมหวน ห้อยโหนดหวนโหยหาประสาชะนี มะปริงปรางแบกเบียดบากเสียดสี หอมจ่าปีป่าปนจงกลกาญจน์”
--	---

(ยอดกตัญญู)

“น้อมถวายสายสมรหล่อรับสาร ขุนเคืองขัดครัสท่ามารานรอน ต้องเกิดก่อล่อลามสงครามแน่ หาวิธีลีลารมรงค์	อ่านคำขานที่เขาเขียนเจียรข้อขร เขาไฟฟอนเราฝอยพินไม้คีนคง หากเสียดแต่เรารู้ตัดขัดประสงค จะทำสงครามรักเข้าห้กราน”
---	--

(ยอดกตัญญู)

2.7.2 การเล่นเสียงและจังหวะแบบพิเศษ ปรากฏบ้างซึ่งอาจจำแนกได้ 3 ลักษณะ
คือ

1) การเล่นเสียงเล่นจังหวะแบบคำคู่คือ คำที่ 2 สัมผัสกับคำที่ 4 และคำที่ 3
สัมผัสกับคำที่ 5 ดังตัวอย่าง

“กล่าวจอมภพจักรพรรดิภษัตรีย์ชัย ผู้สูงศักดิ์อำนาจวาสนา”

(เกล็ดจิมเกล็ด)

“ท่านจะหักจะห้ามเรื่องความรัก ต่อให้หักบองถ้ายังฝ่าฝืน”

(เกล็ดจิมเกล็ด)

“ลี้มัยกษัณแสงแห่งนักร้องอยู่นอกค่าย พระลี้มกายหลงถอดขอดยุพิน”

(ยอดกตัญญู)

2) การเล่นเสียงเล่นจังหวะแบบคำคู่แต่เพิ่มสัมผัสสระเข้าระหว่างคำที่ 3 กับ
คำที่ 4 ดังตัวอย่าง

“เจ้าคิดกลคนเก่งเข้มแข็งแปลก	เรื่องเริ่มแรกก่อระทมแสนขมขื่น” (ยอตกตัณณ)
“รักษางครวญนวดครางไม่ต่างคล้าย	ประคองสายคลื่นคลั่งทบฝังทรวง” (เกลือจิ้มเกลือ)
“ช่างแสนคมสมคนวิมล โฉม	จะนำวโน้มเชื่อมสนิทขอดีดี” (เกลือจิ้มเกลือ)
“นางสวมกอดสอดครั้นขึ้นช้อนเกศ	พูนทวยศิ้วของค์พระทรงศรี” (บัวนอกบึง)
“อันแม่มีมีน้อยวาสนา	จะเป็นข้ารับใช้มิได้หวัง” (บัวนอกบึง)

3) การเล่นเสียงเล่นจังหวะแบบกลบทกบเดินต่อขอย คือ การให้คำที่ 1 2 3 สัมผัสกับคำที่ 4 5 6 คำต่อคำตามลำดับ ดังตัวอย่าง

“โน้นไม้คอกออกดวงพวงระคาช	คงป่าวาดดูปานวิทิวไม้เขียว
ยอดยางสูงอยู่สอดกิ่งกอดเกี่ยว	ทานลมกล้าทำแรงเกลียวแอ่นเอี้ยวเอียง
กลางดัวด้วยเดือนเคลื่อนกระดินกลิ้งคลบ	ปางค่าคบปวงค่างคงสอดส่งเสียง
เสียงสัตว์ร้องส่งสอดและชะเง้อเมียง	นกเขาเคียงนั่งชันคูดุ่ยบนคอน
ส่งสำเนียงเสียงสำนวนขันชวนคู่	กุกขุกขู่ขานขันแล้วผันผ่อน
ไผ่ปีกพับผิงปีกผันที่หันร่อน	จนเลยจรจากเรียวจับไปลับตา”
	(งายสิงห์)

2.8 การใช้บุคลาธิษฐาน(Personification)

บุคลาธิษฐาน คือ การสวมวิญญาณให้กับสรรพสิ่งโดยกำหนดให้สรรพสิ่งนั้นมี ความรู้สึกนึกคิดเช่นเดียวกับคน เป็นการเขียนที่มุ่งหมายจะสร้างเรื่องราวธรรมดาให้น่าสนใจมี ชีวิตชีวาสามารถเร้าอารมณ์ได้ บุคลาธิษฐานปรากฏบ้างในวรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วารี ดังตัวอย่าง

“สายลมแรงแกว่งไกวไหวระยาบ	รังกระจาบ โยนแกว่งตามแรงไหว
เหมือนเห่ชำน่าชมยามลมไกว	เคล้าเสียงไผ่ผิวแผ่วแว่วจำเรียง
พ้อแม่นกกกกลนอมกล่อมลูกน้อย	หวนละห้อยหวิวหวานกังวานเสียง
นกน้อยนอนซ่อนแอบอยู่แนบเคียง	ซึ่งสำเนียงน้ำคำแม่รำพัน
จงหลับนอนผ่อนเพื่อยเสียดึกเจ้า	แม่จะเฝ้าเห่กล่อมถนอมขวัญ
รังนกน้อยห้อยขึ้นทุกคืนวัน	รับสุขสันต์ตามประสาสุกณี”

“รังสีทองส่องใสเริ่มไขแสง	(บัวนอกบึง)
เหล่าสัตว์ไพรไถ่กาออกหากิน	สว่างแจ้งทั่วเหล่าป่าไพรสินธุ์
บุปผาเผยเปรยประทีนส่งกลิ่นเกลี้ยง	ภูรินร้อนเร่เชยเรณู
ลูกปลากริมริมหนองบัวฟองฟู	เรไรเรียงหรือคหรีงวิ้งหู
พ้อออกไข่ตูปใส่ฟองละอองขาว	คอยเคล้าคู่ร่วมรักสัมผัสพันธุ์
จนเลื่อนลอกออกลูกความผูกพัน	ตัวผู้เฝ้าฟองไข่มุ่ผายผัน
	เฝ้าป้องกันลูกน้อยคอยระวัง”
	(หยกสิงห์ปกาศิต)
“ลูกนกน้อยนอนคาบเหยื่อนาบคอน	แม่นกป้อนให้ลูกความผูกพัน”
	(หยกสิงห์ปกาศิต)

2.9 การใช้ปฏิรูปพจน์(Allusion)

ปฏิรูปพจน์ คือ การปรับปรุงหรือการดัดแปลงคำหรือข้อความอันเป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว เช่น วาตะของนักปราชญ์ รัฐบุรุษ กวี หรือสำนวน สุภาษิต คำพังเพย หรือผลงานของผู้อื่น ซึ่งทำให้การส่งสารนั้นแยบยลยิ่งขึ้น ปฏิรูปพจน์ปรากฏมากในวรรณกรรมหนึ่งตระกูลของ นายฉิว ทิพย์วาริ ดังตัวอย่าง

“เราจำนงตรงตามกับความหมาย	หนังสือไม่เนื้อก็หมอคอดทั้งหัว
ได้กระตุกผูกคอกก็พอตัว	คิดปลุกถั่วไว้ให้กระต่ายกิน”
	(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)
(ดัดแปลงจากสำนวน เนื้อไม้ได้กิน หนังสือได้รองนั่ง เอากระตุกแขวนคอ และปลุกถั่วให้กว้างกิน)	
“ตั้งข้อหาพาทิให้พีมัว	จับป้อนตัวลูกไก่ให้ไรกิน
คิดว่าจิวามีใจใครจะเชื่อ	พูดเป็นเหยื่อล่อปูนาคูหมื่น”
	(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)
(ดัดแปลงจากสำนวน จับลูกไก่ให้ไรกินและ เกี่ยวเหยื่อล่อปลา)	
“เมื่อหนามยอกตอกตามเอาหนามเหน็บ	แก้เต็มเก็บก้อนเกลือเข้าเจือใส่
อันเวียงทองของเราเขาเอาไป	เหมือนเรือใหญ่ล่มในหนองทองได้เรา”
	(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)
(ดัดแปลงจากสำนวน หนามยอกเอาหนามบ่ง เกลือจิ้มเกลือ และเรือล่มในหนองทองไม่ไปไหน)	

“นำเห็นจิตคิดด้อยพลอยลำบาก
ไม่สักสิ่งหลังไม่ฟังตั้งข้อทง

ยิ่งแสนยากพยายามตามประสงค์
จุดเจตน์จงใจมาฝาคงดาน”

(ยอตกัตถุญ)

(คัดแปลงจากสำนวนถิ่นใต้ ไม่มีสักสิ่งหลัง(ตะลิ่ง)ไม่ฟัง ไม่มีที่หวังสมภารไม่สัก)

“ขามอยู่ใกล้เหมือนได้กลิ่นสุคนธ์ตลบ
ชาครสรินเหมือนสิ้นรสสุคนธา

วาสนาพื้ก็สิ้นเหมือนกลิ่นสุคนธ์”

(แรงสายเลือด)

(คัดแปลงมาจากนิราศภูเขาทองของสุนทรภู่ “เคยหมอบใกล้ได้กลิ่นสุคนธ์ตลบ
ละอองอบรสชื่นนาสา สิ้นแผ่นดินสิ้นรสสุคนธา วาสนาเราก็สิ้นเหมือนกลิ่นสุคนธ์”)

“ขุ่นเคืองขัดครัสทำมารารอน
ต้องเกิดก่อล่อลามสงครามแน่

เขาไฟฟอนเราฝอยฝันไม่คั่นคง
หากเสียแต่เรารู้ตัดขาดประสงค์”

(ยอตกัตถุญ)

(คัดแปลงมาจากสำนวนเก็บขี้ฝอยใส่ไฟ คัดไฟแต่ต้นลม)

“คู่กันแล้วไหนจะแคล้วกันอีก
ด้วยอำนาจวาสนาเหนือกว่าใด
แข่งรถเรือเชื้อแรงพอแข่งได้
น้องเป็นม่ายไซ้พีติราคา

ถึงจะหลีกหลบหนีไปที่ไหน
ได้จูงใจงามสรรพให้กลับมา
อย่าพึ่งหมายอ่อนแรงแข่งวาสนา
ให้ต่ำต่าต่ำด้อยลดน้อยลง”

(เกล็ดจิ้มเกล็ด)

(คัดแปลงจากสำนวน คู่กันแล้วไม่แคล้วกันและแข่งเรือแข่งพายแข่งได้ แต่บุญวาสนา
แข่งไม่ได้)

2.10 การใช้อุทาหรณ์ (Analogy)

อุทาหรณ์ คือ การเปรียบเทียบเรื่องราวเหตุการณ์ หรือ ความคิดสองอย่างที่ไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบกันว่าคล้ายกัน โดยการยกข้อความที่เชื่อว่าง่ายแก่การเข้าใจเปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้พูดหรือผู้พูดต้องการอธิบาย อุทาหรณ์คล้ายกับอุปมาแต่อุปมาเป็นการใช้เปรียบเทียบด้วยคำ ในขณะที่อุทาหรณ์เป็นการเปรียบเทียบข้อความ อุทาหรณ์ปรากฏบ้างในวรรณกรรมหนึ่งตระกูลของนาย ฉิว ทิพย์วาริ ดังตัวอย่าง

“ขึ้นพูดมากเหมือนปากไม้ให้เนื้อขาด
มาเกี่ยวกุศุกายไอ้พาลา
กลางน้ำคลองมองเห็นเงาจะเอาใหม่
วางเนื้อเก่าเงาเนื้อหายได้สะพาน

ไอ้สัญชาติกุมภภัณฑ์มาคัณหา
เหมือนอย่างหมาคาบเนื้อเมื่อข้ามสะพาน
เห็นเงาเนื้อเหยื่อใหญ่อวดใจหาญ
ไอ้สันดานหมาหมายได้เนื้อวัว

เมื่อโลกนักกลาน้อยก็พลอยหาย
 มาร โกรธจัดกัดฟันตัวสั้นรัว
 ขยับบองเจ็ดบิดทำฤทธิ์ยักษ์
 กุช้ำชอกเหมือนหอกหักปีกลูกตา

ใครจะหมายยักษ์หามาเป็นคู่
 อีเด็กตัวเท่าหนูมาคู่ค่า
 มาทำทักทวนเทียบเปรียบหนูหมา
 แล้วมารา โรมรัญประจัญบาน”
 (แรงสายเลือด)

3. ภูมิปัญญาด้านการบรรยายและการพรรณนา

การบรรยายและการพรรณนาต่างเป็นการบอกเล่าอธิบายสิ่งต่างๆอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังสามารถเห็นรู้สึกหรือเข้าใจในสิ่งนั้นอย่างชัดเจน การบรรยายและการพรรณนาจึงมีลักษณะที่ร่วมกันแต่การบรรยายและการพรรณนาก็มีส่วนที่แตกต่างกันคือ การบรรยายจะเป็นการบอกเล่าอธิบายสิ่งต่างๆที่ได้พบเห็นอย่างละเอียดถี่ถ้วนเพื่อให้ผู้ฟังได้เห็นตาม ส่วนการพรรณนาจะกล่าวถึงสิ่งที่ได้พบเห็นอย่างพิสดารเพื่อให้ผู้ฟัง ผู้อ่านรู้สึกคล้ายตาม การพรรณนาจึงเน้นความรู้สึกและมักจะกล่าวเน้นเฉพาะจุด

ปกติการบรรยายและการพรรณนามักจะปรากฏปะปนกัน

ในวรรณกรรมหนึ่งตระกูลของ นาย ฉิว ทิพย์วาริ มีภูมิปัญญาด้านการบรรยายและการพรรณนาปรากฏมากซึ่งอาจจำแนกได้ 5 ลักษณะคือ การบรรยายและการพรรณนาที่กระชับรัดกุม การบรรยายและการพรรณนาที่บ่งบอกนากฎการ การบรรยายและการพรรณนาที่แสดงเอกลักษณ์ของผู้แต่ง การบรรยายและการพรรณนาที่แสดงสัจจะชีวิต ซึ่งอาจจำแนกละเอียดได้ดังนี้

3.1 การบรรยายและการพรรณนาที่กระชับรัดกุม

การบรรยายและการพรรณนาที่กระชับรัดกุม คือ การบรรยายและการพรรณนาที่บอกกล่าวสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ครบถ้วนชัด เหมาะสมกับกาลเทศะบุคคล การบรรยายและการพรรณนาในลักษณะนี้ปรากฏมากในวรรณกรรมหนึ่งตระกูลของ นาย ฉิว ทิพย์วาริ ดังตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1 การบรรยายและการพรรณนาพฤติกรรมของยักษ์พรายประสิทธิ์

“ทันใดนั้นกุมภภัณฑ์พรายประสิทธิ์	ซึ่งได้คิดตามหาธิดาสาว
ตรงเข้าพบขบกรามคำรามกล่าว	ส่งเสียงห้าวโหดเหี้ยมจงเตรียมตาย
เรื่องทั้งหมดคอดสูกูรูสิ้น	เจ็บเหมือนหินตำหูไม่รู้หาย
เอ็งไม่ต้องพริ่องจาสาธยาย	กูไม่ให้อภัยจะตอบแทน
แล้วจับบุตรสุด โกรธพิโรธบุตร	กับบุรุษรวบรัดตัวคเชน
ทะยาน โผน โจนผิน ไปคินแดน	มุ่งสู่แคว้นมาราผ่าเมฉิน

ผ่านลำเนาเขาซึ่งถึงสมุทร
 เคียงระคายกายมนุษย์สุคราคน
 ลูกสาวขอพ่อขัดจึงตัดขาด
 มารจำเพาะเหาะตรงลงพารา

ลึกกว้างสุดสายมหาชลาลัย
 รวบกาอินทึงลงกลางกองคา
 ความสวาทเศร้าสร้อยละห้อยหา
 ขอค้ำจายอมมารชาญทมิฬ”
 (เกลือจิ้มเกลือ)

ตัวอย่างที่ 2 การบรรยายและพรรณนาพฤติกรรมของงายสิงห์

“ฝ่ายงายสิงห์ซึ่งนางอย่างหมาขม
 เมื่อเจ้าหญิงวิ่งกำแพงร่างร่วงลง
 ยกขึ้นนั่งหลังม้าแล้วพาพุ่ง
 ความเร็วแรงแผง โผน โจนจรัล
 ขามมีคมม้ามองวิ่งข้องขัด
 พระจันทร์โผล่ไขว้แสงแจ่มเมฆิน
 ภายใต้จันทร์วันแจ่มส่งแสงส่อง
 น้ำค้างพรหมผลึกรู้สึกชื่น
 เหน็ดเหน้อยนั่งหลังม้าวิ่งฝ่าศึก
 พอเดือนต่ำล้าตะบึงถึงปลายทาง
 หน่วยตระเวนเกณฑ์ระวังสะพรั่งรับ
 ให้องค์ทรงประทับประทับประคอง

สบโอกาสขึ้นชมสมประสงค์
 ก็รีบตรงเข้ารับโดยฉับพลัน
 จับม้ามุ่งหมายที่พักเหมือนจักรหัน
 จนตะวันอัสดงลับลงดิน
 ชลอลัดเลียบเลาะละเมาะหิน
 นั่งม้านิลแนบนางมากกลางคืน
 ชวนสาวพร้อมสรวลสาไม้อ่าฝืน
 รวยระรื่นหอมรินกลิ่นเนื่อนาง
 ถับป้าลึกลำเนาภูเขาวาง
 ลงนางเข้าค้ำยสมหมายปอง
 จัดที่รับหลับพลาร้อมน้อมสนอง
 อุษาส่องแสงสีรุ่งทิวา”
 (งายสิงห์)

ตัวอย่างที่ 3 การบรรยายและการพรรณนาเรื่องราวของนางยักษ์มัทคีวันและสิงห์โพยม

“นางมารกล่าวเล่าความไปตามเหตุ
 พินประกาศาราลิศงามเพริศพริ้ง
 แสงเพลิงยักษ์รักนุชสุดสวาท
 แสงอาทิตย์อุทธานอย่างนารายณ์
 จอมยักษ์แก่นแน่นเหน็บปวดเจ็บนัก
 วางอุบายใช้ข้าฝ่าละออง
 ถึงไพรีชฎขัดขว้างไปกลางฟ้า
 ฉันทจำแลงแปลงกายคล้ายทุกอย่าง
 เป็นบุพเพสันนิวาสสวาทหวัง
 ฉันทรับฝากจากผัวไม่พัวพัน

สองทรงเคซเค้นเคื่องเรื่องผู้หญิง
 ได้เกิดชิงหมายปองกันสองชาย
 เมื่อพิศพลาดไม่สมอารมณ์หมาย
 พระองค์ได้โฉมตรูเป็นคู่ครอง
 จะรานรักให้หม่นระคนหมอง
 ลอบเข้าห้องปราสาทปราลักพานาง
 เชื้อแน่หนาว่าบรรลัยไปไกลห่าง
 กลับเข้าปราสาทแอบองค์พระทรงธรรม
 พระจอมวังเซชชมภิรมย์ขวัญ
 บังเกิดบันดาลคลให้จุนใจ

หลงรักเริ่มเคลิ้มคลั่งร่วมสังวาส
แล้ววันทาลองค์พระทรงชัย
ในทันใดภัสศาตัญญาไว้
ใช้มาษาว่ารักโดยกักดี
แล้วชวนกันครรโลจากไกรจักร
นับแต่วันนั้นมาอยู่วังพราย
ให้สงสัยใครหนาบิดาถูก
ผิวสงสัยไต่ถามเนื้อความกัน
เขาพิโรธโกรธซึ่งถึงจับขู่
เลือคมนุษย์หรือยักษ์จักประวิง
แม่รู้ดีว่ามีกรรมต้องจำจาก
พระจอมยักษ์ปักจิตคิดทำลาย
ตั้งแต่นั้นวันนี้ที่ได้พบ
ถึงแม่ตายสบายใจไม่ทุกข์โถม
เมื่อพบปะพระบิดานะทูนหัว
ให้พระองค์ทรงทราบน้ำพระทัย
อันแม่นี้มีน้อยวาสนา
จะยอมรับกับกรรมตามลำพัง

ในปรากฏมาศจนแสงรุ่งแจ้งใส
เตรียมตัวไปชมสวนชวนนารี
จำแลงกายเข้าพบไม่หลบหนี
ให้ทาสีเห็นเรื่องระเคื่องคาย
เชิงสู้รักไฟฝันนำผันผาย
รู้สึกกายว่ากำลังเริ่มตั้งครรภ
ความพันผูกต้องว่าองค์พระทรงสรรค์
จึงต้องฉันท่าความไปตามจริง
ว่าคอยคู่ต่อเกิดกายจะชายหญิง
กลอดมิ่งขวัญมนุษย์บุรุษชาย
รักลูกมากเอาหมึกจารึกหมาย
จับซัดกายลูกน้อยลอยโพยม
เลิสมานพรูปร่างลำอางโถม
ฟุ้งปลอบโถมแม่สักหน่อยเถิดกลอยใจ
นบนอบตัวเล่าความตามเงื่อนไข
เป็นเลือดในอกองค์พระทรงวัง
จะเป็นข้ารับใช้มิได้หวัง
หรือจะสังหารแม่แล้วแต่ใจ”

(บัวนอกบึง)

3.2 การบรรยายและการพรรณนาที่บ่งบอกนาฏการ

การบรรยายและการพรรณนาที่บ่งบอกนาฏการ คือ การบรรยายและการพรรณนา
ที่แสดงกิริยาอาการเคลื่อนไหวของตัวละคร ซึ่งทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟัง หรือ ผู้ดู(ในกรณีการแสดง
หนังตะลุง)นึกเห็นกิริยาอาการนั้นชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้เกิดรสหรือ อารมณ์มากขึ้น การบรรยายและ
พรรณนาในลักษณะนี้ปรากฏมากในวรรณกรรมหนังตะลุงของ นายฉิว ทิพย์วารีดังตัวอย่าง เช่น

ตัวอย่างที่ 1 การบรรยายและพรรณนาพฤติกรรมและความรู้สึกของศักดิ์สินชัย

“ศักดิ์สินชัยใจกล้าพู่พานาฏ

แรมนिरาตลอดเทพระเวหา

คุยกันเพลินเห็นพลางกลางนภา
ลักลอบลอบจูบเสียนอกเนื้อนึ่ง
ชอกคอเสื่อเนื้อขาวถึงราวนม

หน่อนราเชยนางมากลางลม

ประทุมพริ้มพั่งพวยช่างสวยสม

ชวนให้ชมสดชื่นรื่นกมล

กลืนเนือนางกลางหาเว้านาสึก
 จึงหวงห้ามปรามว่ามีอย่าชน
 พระขี้มย่องล่องฟ้าผ่าอากาศ
 เข้าบังคมสมเด็จพระมาตุรี
 หยุคประทับยับยั้งอยู่ยังวัด
 ขอค้ำองศ์พงศันรินทรศักดิ์สินชัย

คณิงนีกดูบลองสาวพองชน
 จะตกหล่นลงดินเคียวสิ้นดี
 ถึงอาวาสสิทธาตาฤาษี
 นำพาทีเรื่องราวได้เข้าใจ
 คอยตามนัดอาจารย์ท่านผู้ใหญ่
 นำฉากใหม่มาเสนอบำเรอชน”
 (หยกสิงห์ปกาศิต)

ตัวอย่างที่ 2 การบรรยายและพรรณนาพฤติกรรมของยักษ์พรายทวิป

“เมื่อถึงเมืองเชียง่างขึ้นปรากฏมาศ
 เล่าแถลงแจ้งจิตตามกิจจา
 พบข้าสาวชาววังกำลังวุ่น
 กราบทูลความทรมางงวนนวลละออง
 ความสงสัยในจิตไม่ผิดพลาด
 จนท้วงบไม่พบเจ้าศร้าวรา
 คงนำพานารีหลีกหนีหลบ
 ทรมานการตายเสียให้ตรอม
 ไอนวลนางที่ห่างเหินค้นหา
 ถนอมนวลสงวนนางไว้กางนอน
 ศร้าวสลดหมดสลายสายสวาท
 จะย่อยยับเสียบกับยอดเขาวมาลัย
 จึงหวนคิดฤทธิ์ค้ำแน่นกระหน่ำ
 สิงห์รินทรสิ้นดีแต่หนีไป
 โฝงผางเฉียบเหยียบรุกข์มารบุกยับ
 ข้ามโขดเขินเนินเขาเหมือนเมามัน

เข้าพบนาฏสมุขีศรียศลา
 แล้วไปหาทรมชมประทุมทอง
 ดูหมองหมุนพักตราอยู่หน้าห้อง
 รู้ว่าน้องปทุมนางจากปรากฏปรา
 เข้าปราสาทรุกรนเที่ยวค้นหา
 เชื่อแน่ว่าศักดิ์รินทรจอมปลิ้นปลอม
 ฤตามพบจะลงทัณฑ์ให้มันผอม
 คิดถึงจอมกลอยใจต้องไถลจร
 ที่อุตสาหกรรมตั้งสั่งให้ผัดผ่อน
 ถูกตัดรอนให้รักพี่หักราน
 เหมือนถูกฟาดด้วยสายฟ้ามาประหาร
 ต้องชมชานศร้าวทรวงเพราะห่วงใย
 ในทรวงข้าเหมือนถูกเชือกให้เลือดไหล
 ฤเจ็บใจตามไล่เสียบให้ทัน
 ต้องล้มพับเมื่อขวางพักตร์ยามยักษ์ผัน
 อย่างคุณคั้นเคียดคงไปองค์เดียว”

(หยกสิงห์ปกาศิต)

ตัวอย่างที่ 3 การบรรยายและพรรณนาการต่อสู้ของวีรлік2ตัว

“เห็น โคถึกศึกคนองทั้งสองถึก
 เข้าแอบกอพ้อบังกายนั่งคอย
 เมื่อได้ท่าจะจับให้จับหัดถ์
 ถึกต่อถึกฮึกโหมเข้าโรมรัน

กำลังศึกชะชนกันไม่หันถอย
 จะเลยปล่อยให้มันสู้เป็นคู่กัน
 โคถึกหักท่าที่ไม่มีหวั่น
 เขาขัดกันปิดปิดสะบัดบิด

โดยกำลังตั้งมั่นอย่างขันแข็ง
 เข้าปะทะพลอันกระชั้นชิด
 ไอ้ขาวสอคขอคเปลียงพาเหวียงยก
 คีตอติมีกำลังไม้พลังเพลิง
 แดงขยับกลับรุกเพื่อบุกแหลก
 อย่างคูเคือคเคือค้อยรอยแผลเก่า
 ขาวบิบัติคิบัติชับบยับเขยื้อน
 ความเหน้อยหอบบอบซ้ำอ่อนกำลัง
 เมื่อไอ้แดงแรงอ่อนใจถอนถอด
 ไอ้ขาวไล่หมายขวิดตามคิตตัว
 จอมมารเมินเปลินคูเมื่อรู้เห็น
 จนเหน้อยบอบหอบ โหมเหงื่อ ไชมซึก
 ไม่ลดละพยายามคิดตามหา
 กุเสียที่หนีทัน ไอ้จัญไร

ไอ้แดงแทงดั่งกราวไอ้ขาวขวิด
 ไอ้ขาวบิคแดงย้ายขยายแทง
 แดงเขารกกลัวล้มข่มไว้แข็ง
 พักผ่อนแรงให้กันพอบรรเทา
 ไอ้ขาวแตกคันทัวไม่กลัวเขา
 ด้วยความเมามันคินจะกินที่พัง
 ไอ้แดงเคลื่อนตัวกล้อยชกถอยหลัง
 เลือคก็หลังไหลนองทั้งสองตัว
 ชักพายอดวิงหื้อไม่ต่อหัว
 ไอ้แดงกลัววิงตรงเข้าดงลึก
 ลูกขึ้นเล่นตามตัวสองวัวถึก
 ไม่สมนึกมารมรให้ร้อนใจ
 มันหายหน้าหลบหนีไปที่ไหน
 ตั้งสุรไกรในยามเที่ยวตามวัว”
 (เกลือจิมเกลือ)

3.3 การบรรยายและการพรรณนาที่แสดงเอกลักษณ์ของผู้แต่ง

การบรรยายและการพรรณนาที่แสดงเอกลักษณ์ของผู้แต่ง คือ การบรรยายและการพรรณนาที่สามารถแสดงลักษณะเฉพาะ คือ ลักษณะเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านของผู้แต่ง
 เอกลักษณ์ของ นาย ฉิว ทิพย์วาริ โดยเฉพาะด้านการแต่งกลอนคือการใช้คำที่กระชับลงตัวมีการใช้สัมผัสมากที่เด่นยิ่งคือนิยมใช้การเปรียบเทียบ มีการเปรียบเทียบที่แยบยลอย่างยิ่ง

การบรรยายและการพรรณนาที่แสดงเอกลักษณ์ดังกล่าวปรากฏมากในวรรณกรรม
 หนึ่งตะตุงของนาย ฉิว ทิพย์วาริ ดังตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1 การบรรยายและพรรณนาสภาพครอบครัว

“ด้วยพ่อเจ้าเท่าแต่แม่เต็มทน	ดั่งตกหล่นลงหลุมเหต๋าเท่าแต่เมา
จนเสียกิจไม่คิดการงานประกอบ	สุราครอบงำใจเหมือนไฟเผา
สุคปริักษาหาทางให้บางเบา	กินเหมือนเอาเหต๋าอาบขนาบตัว
ไหนค่างินสินค่างุ่ต๋าเข้ามาแทรก	ดั่งเอาแอกเข้ามาครอบไว้รอบหัว
เมื่อนายพ่ายพายขาดนำหวาดกลัว	ถึงครอบครัวต้องอนาถพลอยขาดแคลน”

(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

ตัวอย่างที่ 2 การบรรยายและพรรณนาพฤติกรรมของสายฟ้า

เรื่องงามสรรพรับหมั้นสัญญาไว้
 เดินขบคิดปริศนานิจจาเหย
 วาสนามาตั้งไว้ให้ถึงดี
 จึงได้จากพรากพรายเพราะไข่คู่
 เราสามัญชั้นชนเที่ยวชนจร
 แม่นางหงส์คงอยู่เป็นคู่หงส์
 รับหมั้นไว้มิใช่หวังประคอง
 เรามดแดงแฝงพวงมะม่วงหอม
 เพียงแต่หวังตั้งจิตตามคิดอ่าน
 เราจ้านงตรงตามกับความหมาย
 ได้กระดูกผูกคอกก็พอตัว
 แต่คงดีที่ยังได้ว่าชายชาติ
 เราทำดีจะปรีดาชั่วฟ้าดิน
 คังมีชัยในชีวิตถึงปลิดยับ
 จะหอมหวานทวนลมสมภิเปรย

“คิดไปถึงเวียงแก้วแล้วใจหาย
 แล้วจึงได้กราบลากลับธานี
 ไม่ควรเลฆหมายชมประสมศรี
 แต่ศักดิ์ศรีเราไม่ถึงจึงจำจร
 นางเป็นผู้สูงส่งวงศ์สมร
 จะเอื้อมกรกางกอดไม่สอดคดลอง
 เราเป็นเพียงพงศ์กาไม่ผยอง
 คู่ควรของ โฉมตรูคือกุมาร
 ถึงสูงอมมิได้อิมลิมรสหวาน
 เห็นเป็นการถูกต้องไม่หมองมัว
 หนักก็ไม่เนื้อก็หมดอดทั้งหัว
 คิดปลุกถั่วไว้ให้กระต่ายกิน
 มีหมายมาดหมองมัวไปทั่วถิ่น
 จะไดยินค่านิยมว่าชมเชย
 ยามชีพดับชื่อคังหลังระเหย
 พอเดินเลขเดี่ยวควนไปจวนมาร”
 (ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

ตัวอย่างที่ 3 การบรรยายและพรรณนาพฤติกรรมของนางจันทสุมา

“อันความหวังทั้งนี้อยู่ที่ลูก
 เนื้อสิ่งใดในเรื่องราชบัลลังก์
 ปิดปกอกแม่เอาไว้ด้วย
 เรื่องลูกแม่เหมือนแปลทับติดดับไต
 สำหรับเจ้าเท่าที่แม่แลแลแล้ว
 จะดกน้ำมิไหลไฟไม่กิน
 เพชรรัตน์ถึงจะพลัดตกตมด้อย
 เพียงข้อคิดปริศนาแล้วแม่ลากลับวัง

จะผิดถูกเจ้าอย่าค่าลับหลัง
 แม้ก็หวังว่าเจ้าคงเข้าใจ
 ช่วยไม่ช่วยแล้วแต่จะแก้ไข
 พุดออกไปก็สาวใส่ให้กากิน
 มีวีแววจรัสวงศ์ในพงศ์สิน
 คงจะเพิ่มภิญโญยศปรากฏตั้ง
 ไก่พบพลอยวิสัยไก่ไม่สมหวัง
 คอยรับฟังคำตอบตามชอบใจ”
 (ยอดกตัญญู)

3.4 การบรรยายและการพรรณนาที่แสดงภาพ

การบรรยายและการพรรณนาที่แสดงภาพ คือ การบรรยายและการพรรณนาที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกนึกเห็นภาพ แสงสีเสียง กิริยาอาการ กลิ่น รส การสัมผัสประการหนึ่ง ประการใด หรือ หลายประการประกอบกัน การบรรยายและการพรรณนาในลักษณะนี้ ปรากฏมากในวรรณกรรมหนังสือของนาย ฉิว ทิพย์วารี ดังตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1 การบรรยายและพรรณนาสภาพถ้าที่อาศัยของยายแม่มด

“หญิงชะแรงแก่กายยายแม่มด	ยึดบรรพตเพิงผาที่อาศัย
ศิรินทร์ถันถ้ำอันอำไพ	วิวิไลดั่งประดิษฐ์ของจิตรกร
เกล็ดกรวดทรายรายรองพื้นท้องน้ำ	เป็นเว้งว่าโปร้งพลอดยอดเขาขร
มีหินแท่นแผ่นผาศิลาอ่อน	ที่ขายนอนสดสัมนินิล
บนเพดานปานประดับทับกนก	รูปนาลปรกแผ่แพนด้วยเงนหิน
ที่หักแหกแทรกซบลงทับดิน	ผนังศิลารายประกายแวม
ที่ไว้เว้งเชิงชอกชะงอกง่อน	แทรกสลับซบซ้อนสลอนแหลม
หลากหลายสีมีน้ำนิลจินดาเนม	ดูพริบแพรมแพรวพราวสกาพราย
นอกประตูคูหาไม้หิน	นำนั่งกินลมรินคั้นเดือนหงาย
ภายนอกกรอบขอบเขาเหล่ามวล์ไม้	มีมากมายสารพัดระคาศดิน
แต่เดิมนานผ่านมาหลายสมัย	ได้อาศัยขึ้นถ้ำด้วยน้ำหิน
ร่างชะแรงแม่เฒ่าเจ้าศิรินทร์	ได้รู้ดินฟ้าดีมีเวทย์มนตร์”

(แรงสายเลือด)

ตัวอย่างที่ 2 การบรรยายและพรรณนาสภาพป่าภูเขา

กลางดงดึกพฤกษ์เปรียบเงียบสงัด	“จึงรับนำย้ายทางหว่างศิรินทร์
พอพระพายฉายพามารินริน	หวาดเสียงสัตว์ผีสงกลางไพรสิทธิ์
พิกุลหอมพยอมหวานมวล์มาลี	หวนหอมกลิ่นบุปผาสารพัน
ต้นสายหยุดพุด โปตาลทานตะวัน	ปีบจำปีสุกรมนมสวรรค์
กลางป่าเปลี่ยวเหลียวแลเห็นแต่นก	อัญชันกรรณิการ์จำปาราย
ซังแซวแว่วแก้วพรอดนอดเพราะพราย	ฝูงวิหคหัวหินบินผันผาย
เสียงนกเปล้าเคล้าคู่อยู่ออกออก	ขุนทองไล่เบญจวรรณบรรดามี
นกกระต๊วตัวขาวราวสำลี	พำพร้องพรอดร่วมรักเจ้าปักษี
	นางโนรีแดงฉาดสะอาดตา

พินิจเพลินเดินพลางไปกลางพฤกษ์
 นำกันเดินเมินมองเลียบช่องป่า
 ชะนีสาวขาวโสดคูโลนโผน
 บนดั้นยางปางยอดคลอคทะยาน
 ภูเขาใหญ่ไกลลิบระยิบระยับ
 คูยี้คยาวขาวขึงเหมือนผิงเกี้ยว
 ทุเรียนหนามยามชุกลูกสุกหล่น
 เก็บจับปอกออกทานรสหวานมัน
 ถึงสายน้ำลำห้วยไหลสพวยพุ่ง
 แสงแดดคร้มลมร้อนชื่นอุทัย

เห็นมฤคอย่างผ่านริมชานผา
 เที้ยวเดินหาหญ้าหน้าตามลำธาร
 จับไม้โหนดัวหันถันหาญ
 เสียงกังวานโหวกโหวยแต่โดยเดียว
 หมอกกลางจับกลุ่มเงายอดเขาเขียว
 ทับเทือกเทียวทิวเขาเป็นเงาคว้น
 อยู่ใต้ต้นหอมกลิ่นถวิลหัน
 ทุเรียนพันธุ์หมอนทองของป่าไพร
 กอบกับอุ้งมือกินกระสุนธูใส่
 รีบตั้งใจนำนางไปกลางพะเนิน”
 (หยกสิงห์ปกาศิต)

ตัวอย่างที่ 3 การบรรยายและพรรณนาพฤติกรรมของชายีศักดิ์กเวท

“ตกคำคืนขึ้นซ้ำด้วยน้ำฟ้า

ลมพัดแผ่วผ่านผิวทิวไม้ไกว
 น้ำค้างตกนกเงียบเพียบสังัด
 ทรงประทับหลับสนิทหนึ่งนิทรา
 เห็นแน่ชัดจัดแจงสำแดงเวท
 อันเลิศล้ำกำหนดสะกดจิต
 พระสิทธาสาธิตวิชาเวท
 เสกให้มีชีวาพุดจาได้
 เหาวางไว้ไกล้องค์อ่อนงค์นาฏ
 เมื่อสมตามความเจตนาการ
 เลยมายังอาศรมบรมมิตร
 กลายสะกดอาคมเลือกคสมเคิน

ดวงจันทร์ราเข้มแจ่มส่องแสงใส
 เมฆลอยไกลไปกลบพินนภา
 สองกษัตริย์พักกายได้พฤกษา
 พระสิทธามาถึงพึงพินิจ
 มนตร์วิเศษเสกส่งทรงประสิทธิ์
 เรียกทรงฤทธิ์ถูกร่างมาข้างกาย
 รูปวิเศษทำแทนโดยแมนหมาย
 เป็นหุ่นให้แทนอยู่อย่างกุมาร
 ให้โอวาทส่งความตามบรรหาร
 พากุมารกลับวัดตัดพะเนิน
 พระอาทิตย์รุ่งสว่างแฉ่น
 กุมารเมิลมองหาเห็นอาจารย์”
 (เกลือจิมเกลือ)

3.5 การบรรยายและการพรรณนาที่แสดงลักษณะชีวิต

การบรรยายและการพรรณนาที่แสดงลักษณะชีวิต คือ การบรรยายและการพรรณนาที่แสดงความจริงของชีวิตซึ่งทำให้ผู้อ่านหรือฟังเห็นหรือเข้าใจความจริงของชีวิต การบรรยายและพรรณนาในลักษณะนี้ปรากฏมากในวรรณกรรมหนังสือของนาย ฉั่ว ทิพย์วาริ ดังตัวอย่างเช่น

“นางพระยาอาลัยในพระลูก
น้ำพระทัยใจแม่นั้นแน่นอน

เหมือนต้องถูกศรปักสุดจักถอน
ใครคัดรอนลูกได้นั้นไม่มี”

(ยอดกตัญญู)

“สองจอมยักษ์หักโหม โจมรุกกรบ
ธรรมดาวารีเมื่อมีน้อย

พระจอมภพเกือบจะพ่ายขยายถอย
ก็จะต้องข้อยยับกับพระเพลิง”

(ยอดกตัญญู)

“เราทำคือจะปริดาชั่วฟ้าดิน
คงมีชัยถึงชีวิตจะปลิดยับ
จะหอมหวานทวนลมสมกิเปรย

จะได้ยินค่านิยมว่าชมเชย
แม้ชื่อดับลือดังหลังระเหย
พอเดินเลยเลียวควน ไปจวนมาร”

(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

“น้อยหรือจิตลูกคิดเอาหยกหยก
ประจวบเช่นเห็นแก่ตัวกลัวความอาย
ฝืนอารมณ์ขมขื่นกลืนคายยาก
แม่กับลูกความผูกพันใครทั้งนั้นก็อยากให้ลูกดี

ในหัวกร้อนระอุอยู่ไม่หาย
ด้วยลูกชายเที่ยวเชิญเอาเช่นนี้
ยากแสนยากยิ่งนักหนักทรวงศรี
จากแท่นที่ปราสาททรงไปหาองค์ชาย”

(ยอดกตัญญู)

“อันข้างพลายชายโหดคำโอรสู้อ้าง
เราเชื่อคือมีเขาวนวันทันเหล่ามาร
อันเล่ห์กลมนตร์หญิงนี้สามารถ
ตะบะฉานพระนักสิทธิ์ฤทธิไกร

จะอับปางเพราะนางพึงคิดสังหาร
จะคิดอ่านวางอุบายให้ตายใจ
พึงปราสาทเวชยันต์ให้วันไหว
ยังบรรลัยด้วยสตรีมีมาษา”

(แรงสายเลือด)

“ฤทธิรักกรมกุ่มใจพระทัยนัก
กักเก็บองค์นางขาค่อยจาบัล
หาโวหารหวานล้อมประโลมหลอ
ลักวันหนึ่งจึงจะตามกะไว้
พิชิตแล้วจะพันไม้คั่นใกล้ชิด
เราใกล้ชิดคิดจะ โลมประโน้มน้าว

หาทางรักหมายชมภิรมย์ขวัญ
โดยทางสันติวิธีที่แยบคาย
ตามระบอบรักระเบียบเคียงเคียงหมาย
มคค์ตายเพราะน้ำตาสโบริณเกล้า
เปรียบน้ำจิตของสตรีที่สาวสาว
จะแยกเข้าออกคฤพินคงยินยอม”

(ยอดกตัญญู)